

INAUGURACIÓ JORNADA SOBRE MUNICIPIS

(24-X-2011)

Excel·lentíssim senyor vicepresident de la Fundació Ernest Lluch, senyor Font, senyores i senyors,

En primer lloc, vull donar les gràcies a les dues entitats organitzadores d'aquesta jornada (la Fundació Ernest Lluch i Nou Cicle) per la seva amable invitació perquè inaugurés aquest acte en nom de la Diputació de la Barcelona.

Aquesta institució, com tots vostès saben, és portaveu i alhora altaveu dels 311 municipis d'un territori amb vocació i amb capacitat de lideratge a escala nacional i internacional.

Un territori que confia a veure's reforçat en aquest paper després de l'aprovació per part de la Unió Europea del corredor mediterrani.

Aquesta és una de les oportunitats que hem d'aprofitar en el camí de sortida de la crisi.

Una de ben important, però no pas l'única, és clar.

Aquesta jornada planteja, de manera escaient, una reflexió que arriba en una època certament molt complicada per al món municipal.

L'impacte de la crisi, que ha afectat tothom (famílies i empreses, treballadors i administracions públiques), ha estat especialment acusat en el nivell dels governs locals.

Si aquests es troben, probablement i en general, en la pitjor situació financera en trenta-dos anys d'història d'ajuntaments democràtics i davant d'unes perspectives a curt termini poc afalagadores, no és pas per mala gestió.

No és una insistència fora de lloc recordar que fa més de trenta anys que el món municipal espera que es compleixi el desplegament de la descentralització de l'Estat amb una sèrie de lleis que defineixin clarament el paper dels governs locals, i que redistribueixin en conseqüència els recursos financers per tal de finançar adequadament els serveis públics de proximitat.

Alguna cosa hem avançat en aquest sentit després de l'aprovació del nou Estatut d'Autonomia i de la Llei de Governos Locals.

Però aquests no són sinó els primers passos per resoldre un greuge arrossegat durant massa anys.

Amb l'Estatut i la Llei tenim la partitura (i falten encara altres partitures a escala catalana i estatal), però el que importa ara és interpretar-la, desenvolupar aquests plantejaments generals i arribar a especificar de manera ben clara què fa cada administració i amb quins recursos comptarà per prestar cada servei.

En aquest sentit, és urgent aprovar una Llei de Finançament Local que doti d'un marc estable l'administració local.

És urgent, entre d'altres raons, perquè el 26% de les despeses que suporten les administracions locals correspon a serveis impropis.

Serveis, convé subratllar-ho, que no haurien d'assumir els ajuntaments i que no van acompanyats dels recursos necessaris per dur-los a terme.

I la crisi no solament no ha fet que els ajuntaments deixin de prestar aquests serveis impropis sinó que, en alguns casos, n'estan

assumint més que altres nivells de l'Administració estan deixant de prestar.

Calen respostes, doncs.

Hem de buscar una major correspondència entre les fonts d'ingrés i les necessitats de despesa dels governs locals.

Hem de repensar el sistema de finançament per consolidar l'espai fiscal propi dels governs locals i per actualitzar les transferències incondicionades de l'Estat.

I hem de desplegar les transferències incondicionades de la Generalitat, avui ja reconegudes a l'Estatut, a través de l'anomenada participació dels governs locals en els ingressos tributaris autonòmics.

Com ja he dit, la situació econòmica que vivim té un impacte proporcionalment més acusat sobre els governs locals, i aquest impacte demostra la inviabilitat de l'actual sistema de finançament, quan precisament més imprescindibles són les polítiques de proximitat i d'atenció a les persones que desenvolupem.

Sense una reforma del finançament local, la cohesió social i territorial de Catalunya es veuran afeblides.

Els governs locals estem fent un esforç per adaptar els nostres serveis a la nova realitat dels pobles i ciutats del territori en el segle XXI.

La feina feta en trenta-un anys de democràcia local ha estat molta i, en termes generals, bona, amb les matisacions i les objeccions que calguin, naturalment.

Però la realitat social que vivim als municipis ha canviat considerablement, i ens planteja reptes nous que vint o trenta anys enrere eren més aviat impensables.

Hem d'assumir, per exemple, que a Catalunya s'han fet lleis pròpies d'un país ric sense ser-ne, i que això ha fet que s'acabés traslladant als ajuntaments responsabilitats que no els corresponien.

Els ajuntaments han estat, en aquest sentit, lleials i responsables.

Lleials, sobretot, a la ciutadania, atents a les seves demandes i necessitats.

Però no ens enganyem, la corda arriba un moment que no es pot tibar més.

Per seguir donant més i millors serveis en un context de globalitat que exigeix cada cop més respostes locals, resoldre el finançament local resulta imprescindible per enfortir les polítiques de servei públic.

La crisi econòmica no pot ser l'excusa que avaluï la frenada en la revisió del sistema de finançament local.

No val tot.

No val obrir la porta a la reducció de competències en alguns municipis per evitar duplicitats.

Si ens carreguem l'autonomia municipal, farem molt de mal al país.

Els ajuntaments han fet la seva feina –la seva, i la que li ha sobrevingut–, i ara seria injust carregar sobre el món local culpes i responsabilitats que no són seves.

Cal fer un esforç per revisar seriosament, a partir del diàleg i del màxim consens possible, el paper de totes les administracions en el conjunt de la nostra arquitectura institucional, tot aclarint quines competències ha d'assumir cadascuna i com cal redistribuir els recursos financers per fer viable aquesta nova estructura de servei públic.

Sortir de la crisi és possible materialitzant una veritable “segona descentralització”, després de la descentralització autonòmica.

Una segona descentralització pendent de resoldre, que ha de basar-se en el respecte a l'autonomia i la suficiència financera dels governs locals, principis reconeguts constitucionalment, i als quals s'han de sumar els d'equitat, eficiència i responsabilitat fiscal, que defineixen el nou marc financer reclamat pels governs locals.

Sabem, doncs, quin és el model de finançament que volem, un model just i que ha de permetre que l'Estat, tot l'Estat, començant pel nivell dels governs locals, que també són Estat, funcioni millor.

Revisar el finançament local atenent al principi de diferenciació obrirà el camí perquè tots els municipis tinguin la mateixa capacitat de desenvolupament col·lectiu, independentment de la seva situació geogràfica, població, dimensions i color polític.

El municipalisme planteja aquestes reivindicacions des de fa anys, i ho fa amb fermesa i amb unitat, com s'ha demostrat moltes vegades.

Fermesa, unitat, responsabilitat i compromís, per damunt de tot, amb la ciutadania.

Aquesta jornada proporciona una bona ocasió per reflexionar sobre totes aquestes qüestions.

El programa que ens proposa és prou interessant i les aportacions previstes ens han de permetre de sortir d'aquesta trobada amb més

arguments, amb més coneixements per afrontar les nostres responsabilitats públiques.

Desitjo, doncs, que la Jornada sobre Municipis d'enguany sigui un èxit i que les conferències i la taula rodona obrin portes per millorar la gestió local.

La Diputació de Barcelona, com sempre, vol donar suport a iniciatives com aquesta que serveixen, en definitiva, per contribuir a potenciar el benestar i la qualitat de vida als nostres pobles i ciutats.

Moltes gràcies.